

HELSINGFORS' MORNINGBLAD.

Fredagen den

25 April 1834.

G. F. I. ADLERCREUTZ.

En suck vid hans graf.

Solen står och ser,
 Glad och vänlig, ner
 Öfver land och haf.
 Men med krossadt hjerta,
 Står jag stum af smärta
 På min vänskaps och min glädjes graf.

När vår barndoms-dal
 Var vår riddar-sal,
 Var ett fridens land,
 Stod du vid min sida,
 Stod jag vid din sida,
 Och vi mötte lifvet hand i hand.

När af hopp och mod
 Brann ditt unga blod,
 Och din håg blef stor,
 O, då bortflög anden
 Till de dolda landen,
 Der Guds klarhet ofvau molnen bor.

Död? du som mig än
 Är min enda vän,
 Ack, så känd och kär?
 Död och nedlagd vorden,
 I den kalla jorden,
 Du, som ung och älskad nyss stod här?

Alla kära band,
 Brista efter hand;
 Gud blott evig är.

Alla vänner ila,
 Småningom till hvila;
 O, hvem ville ensam dröja här?

S.

Några ord om mannen med Jernmasken.

(Forts. från föreg. Nr.)

Nu några ord om de särskildta hypoteserne i afseende å fångens person. Att fången med Jernmasken varit Hertigen af Beaufort, har *La Grange Chancel*, uti "Année litteraire," 1768, i ett bref till Fréron, först påstått. Historien uppgifver, att Hertigen af Beaufort stupade vid belägringen af Candia, den 25 Junii 1669, men nämnde författaren söker bevisa, att han midt ibland sina troupper arresterades och, såsom den der stod *Colberts* planer i vägen och hade hört till Fronde-partiet, skickades fången till S. Marguerite. De anförda skälen hafva skarpsinnigt blifvit vederlaggade af *Saint-Foix*, och derföre har man svårt att begripa, huru denne sistnämnde kunnat uppställa den än orimligare satsen, att den fångne varit Hertigen af Monmouth, Karl II:s af England Son. Man känner af historien, att Monmouth år 1685 gjorde ett försök att störta sin farbror Jakob II från Thronen, hvilket dock misslyckades, dels genom Lord Gray's feghet eller förräderi uti bataillen vid Sedgemore, dels af många andra skäl. Monmouth togs till fånga, insattes på Tower och halshöggs den 15 Julii samma år, emellan 9 och 10 f. m.; således vid ljus dag och i många personers närvaro. Berättelsen att Monmouth hemligen blifvit af Jakob II afsänd

till Frankrike och der hållen i fängelse, på Ludvig XIV:s eller Louvois befallning, uthärdar således icke pröfning. Väl säger *Hume*, att folket, hvars älskling Monmouth var, ännu efter hans afrettning trodde honom skola komma tillbaka, och att den afrättade personen vore understucken, men hvarken han, eller någon annan trovärdig Historiker intygar annat, än att Monmouth verkligen blef afrättad.

Hvad den redan anförda berättelsen om Grefven af Vermandois beträffar, så saknar den uppgifna orsaken till hans straff, historisk grund. Bland de många Memoirerne öfver denna tid, finnes icke en enda, som talar om den örfil, Grefven af Vermandois skulle hafva gifvit Dauphin. Väl vet man att år 1682, Grefven af Vermandois, för några ungdoms-utsväfningar, hvartill Prinsen af Conti förledde honom, blef förvisad från Hofvet; men år 1683 fick han tillstånd att bivista fälttåget i Flandern, och att före sin afresa taga afsked af Hofvet. Under den korta tid af fyra dagar, han då visade sig der, berättar Prinsessan af Montpensier, uppförde han sig med utmärkt blygsamhet och anständighet. Icke ett ord nämnes om örfilen. Deremot förekommer uti "*La Bastille dévoilée*," (IX p. 90) ett bref af Ludvig XIV till Capitlet i Arras, att Grefven af Vermandois, som natten mot den 19 Nov. 1683 dött af en elakartad feber, skulle begravas uti Kathedralen i Arras, i samma graf, hvarest Grefvinnan Elisabeth af Vermandois, Henrik IV:s ättling, hvilade. Öfver grafven upprestes en minnesvård af hvit marmor och Capitlet erhöi, för en årlig själamessa öfver den aflidne, 10,000 Livres. Vore nu Grefven af Vermandois fången med masken, så skulle han först 1683 blifvit satt i fängelse; men man har sett af det föregående, att den obekante fången redan varit i Pignerol under Saint-Mars vård, och det är historiskt bestämdt, att Saint-Mars redan 1681 lemnat Pignerol och bodde i Exeles, hvarifrån han 1684 flyttades till Gouverneurs - Embetet öfver S. Marguerite och sedan till Bastillen. Han kunde alltså 1684 ej vårda någon fånge i Pignerol; flere andra bevis att förtiga.

Suppositionen, att den fångne varit en, i anseende till ansigts-bildningen Ludvig XIV mycket

lik, son af Cardinalen Mazarin, eller Hertigen af Buckingham och Ludvig XIII:s gemål, kan icke vinna något stöd af historien, ty ehuru väl parti-hatet, under dessa tider, satte många giftiga historier om hofvet i omlopp, (de s. k. Mazarinaderne) och det äfven af sjelfva Madame de Mottevilles Memoirer vill synas, som hade Drottningen icke varit känslolös för den häftiga kärlek till henne, hvaraf Buckingham var intagen, så finnes dock ej det ringaste spår uti trovärdiga mäns skrifter från denna tid, att någon sådan som verkligen existerat. (Se Gött. Hist. Mag. VII, 357; Memoires de Brienne, X). Och för öfrigt hvilken Fransos skulle velat beherrskas hellre af Buckinghams eller Mazarins, än Ludvig XIII:s son!

Hypothesen, att den fångne varit en tvillingbroder till Ludvig XIV, har *Soulavie* först framställt. Den förekommer i 3:e Bandet af Marskalken Richelieus Memoirer. Marskalken hade fått uppsatsen af Prinsessan af Valois, som åter erhållit den, för ett eget pris, af sin fader Hertigen, Regenten, af Orleans, (1719). Det är denna hypotese *Arnold* och *Fournier* dramatiserat för Franska och efter dem *Lebrün* för den Tyska scenen. Denna uppsats, som uppgifves vara författad af fångens uppfostrare, kort före dess död i fängelse, innehåller, att Drottningen den 5 Sept. 1638 framfödt icke en, utan tvänne söner, den första (Ludvig XIV) då Konungen spisade middag, den andra då han spisade qvällsvard. Då den Saliska Lagen ingenting bestämmer för ett sådant fall, så hade Ludvig XIII, förut uppskrämd af åtskilliga hotande prophetior, trott sig i den andra Dauphins person se källan till borgerligt krig och allt deraf följande ondt, samt derföre beslutit hålla den sednare Prinsens födelse hemlig. Den unge Prinsen blef derföre i hemlighet skött och vårdad, först af dess Amma, Peronette, eller Peronne, och sedan han blifvit något äldre, öfverlemnad att uppfostras åt Författaren af den obestyrkta uppsatsen, på ett aflägsset landtgodt i Burgund. Långe hade Prinsen varit i okunnighet om sin börd; men i sitt första och tjugunde år hade han kommit öfver ett sin uppfostrare tillhörigt Chatouille och genom ett der förvaradt bref ifrån Cardinalen Mazarin upptäckt hemligheten. Följande året (1660) hade han velat förskaffa sig ett portrait af sin Kunglige Broder